

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1618
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2024/42
Karar Numarası : 2024/196
Başvuran : M. Ş. S.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Akçadağ T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kaldığı ceza infaz kurumunda bir memur tarafından haksızlığa uğratıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. A. K. isimli infaz ve koruma memuru tarafından haksız yere aleyhinde tutanak tutulduğunu ve bu tutanak dolayısıyla bir günlük hücre cezası verildiğini, söz konusu tutanağın ve cezanın Malatya İnfaz Hakimliği tarafından kaldırıldığını,

b. Anılan memurun; belirtilen tutanağa kendisinin söylemediği sözleri yazdığını, görev ve yetkisini kötüye kullandığını, mahpuslara eşit davranmadığını, kendisine hakaret ettiğini ve psikolojik baskı uyguladığını, iddia etmektedir.

3. Muhatap Akçadağ T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu (Kurum) Müdürlüğünden yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Kurum tarafından tutulan 10/9/2022 tarihli tutanağa istinaden başvuran hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı, soruşturma sonucunda başvurana Kurum Disiplin Kurulu Başkanlığının 27/9/2022 tarihli kararı ile hücre cezası verildiği ancak bahse konu cezanın soruşturmaya geç başlandığı gerekçesiyle Malatya İnfaz Hakimliğinin 7/10/2022 tarihli kararı ile iptal edildiği,

b. Anılan memur tarafından başvurana rencide edici sözler söylendiği ve psikolojik baskı uygulandığı hususundaki iddianın gerçeği yansıtmadığı, başvuranın olay günü agresif tavırlar sergilediği, olaya tanık olan memur ve hükümlüden alınan ifadelerin ekte sunulduğu belirtilmiştir.

4. Başvurana muhatap Kurumun yazılı görüşü ve ekleri gönderilmiş ve başvurandan yazılı görüşünü sunması istenmiştir. Başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; “özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği” hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği,

b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,

c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,

ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı,

d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği,

e) Belli bir konuyu içerip içermediği,

f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.”

8. Aynı Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiası ile muhatap

Kurum yazılı görüş ve ekleri ilgili mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi, herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Selmouni/Fransa*, B. No. : 25803/94, 28/7/1999, para. 95; *Assenov ve Diğerleri/Bulgaristan*, B. No. : 24760/94, 28/10/1998, para. 93.).

12. AİHM, kötü muamele konusundaki iddiaların uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Klaas/Almanya*, B. No. : 15473/89, 12/9/1993, para. 30). Mahkeme, bir delilin değerlendirilmesinde "makul kuşkunun kalmaması" şeklindeki kanıtlanma standardını kabul etmektedir; ancak Mahkeme böyle bir kanıtlamaya yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarsamalardan veya aynı biçimde çürütülememiş karinelere de varılabileceğini eklemektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No. : 5310/71, 18/1/1978, para. 161). Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi (AYM) de iddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için soyut iddiaya dayanan şüphe ötesinde makul kanıtların varlığı gerektiğinden bir kanıtın ancak yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşabileceğinin ve bu hususlara ek olarak kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumlarının da dikkate alınması gerektiğinin altını çizmektedir (AYM, *Turan Günana*, B. No. : 2013/3550, 19/11/2014, para. 33).

13. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvuru, açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olduğundan başvurucu tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulduğu ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmadığı ve ispatlanmadığı durumda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin KAYA*, B. No. : 2013/1213, 4/12/2013, para. 32).

14. 13/12/2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Disiplin soruşturması" başlıklı 47'nci maddesi şu şekildedir:

"(1) (Değişik: 25/5/2005-5351/4 md.) Uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları kurumun en üst amiri tarafından verilir ve uygulanır.

(2) Hükümlülerin diğer disiplin cezalarını gerektiren eylemlerinin öğrenilmesinden itibaren derhâl ve en geç beş gün içinde kurumun en üst amirince atanan bir görevli tarafından soruşturmaya başlanır.^[15]

(3) (Değişik: 14/4/2020-7242/27 md.) Soruşturma en geç onbeş gün içinde tamamlanır. Firar hâlinde bu süre hükümlünün yakalandığı öğrenildiği tarihte başlar. Düzenlenen rapor ve ekleri disiplin kuruluna sunulur. Soruşturma süresi eylemin ve soruşturmanın niteliğine göre infaz hâkiminin yazılı onayı ile yedi güne kadar uzatılabilir.

(...)

(5) Disiplin cezaları disiplin kurulunca evrak üzerinden görüşülerek en geç üç gün içinde karara bağlanır. Disiplin kurulu, yasada yazılı disiplin cezası uygulanmasına veya disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verebilir. Disiplin kurulu kararları gerekçeli olarak yazılır ve kararda şikâyet mercii ve süresi açıkça gösterilir.

(...)."

15. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması" başlıklı 48'inci maddesinin üçüncü fıkrasına

göre; “Disiplin cezalarının infazı; a) Hücreye koyma ve odaya kapatma cezasının infazına, infaz hâkiminin onayı ile başlanır. Hücreye koyma ve odaya kapatma cezasına ilişkin diğer hükümler saklı kalmak üzere, kesinleşen disiplin cezalarının infazına derhâl başlanır. Birden fazla disiplin cezası verilmiş olması hâlinde, bu cezalar kesinleşme tarihleri sırasına göre ayrı ayrı infaz edilir. Bir cezanın infazı tamamlanmadan diğerinin infazına başlanmaz.”

16. Başvuran, Kurumda görevli bir memur tarafından hakkında haksız yere tutulan tutanak sonucunda disiplin cezası aldığını ancak bu disiplin cezasının Malatya İnfaz Hakimliği tarafından iptal edildiğini iddia etmiştir. Muhatap Kurum, başvurana verilen bahse konu cezanın soruşturmaya geç başlandığı gerekçesiyle Malatya İnfaz Hakimliği tarafından iptal edildiğini, başvuranın olay günü agresif tavırlar sergilediğini, olaya tanık olan memur ve hükümlüden alınan ifadelerin ekte sunulduğunu belirtmiştir. Muhatap Kurum tarafından sunulan olaya ilişkin anılan memurun yanı sıra hükümlü ve memur tanıkların imzaları bulunan tutanaklarında Kurum yemekhanesinde çalışan başvurana verilen araç temizliği görevine başvuranın itiraz ettiğinin ve “sizinle görüşeceğiz” şeklinde karşılık verdiğinin kayda geçirilmiş olduğu görülmüştür. Olaya ilişkin Malatya İnfaz Hakimliği kararında yukarıda yer verilen 5275 sayılı Kanun’un 47’nci ve 48’inci maddelerinin ilgili hükümlerine atıf yapıldığı, hükümlerde geçen sürelerin emredici ve hak düşürücü süreler olduğunun belirtildiği ve disiplin kurulunun en geç üç gün içinde karar vermesi gerekirken üç günlük süre geçtikten sonra 27/9/2022 tarihinde disiplin cezası kararı vermesi nedeniyle disiplin cezası verilemeyeceği kanaatine varılarak disiplin cezasını iptal edildiği görülmüştür. Bu doğrultuda, başvuranın haksız bir şekilde disiplin cezasına uğratıldığı iddiasının gerçeği yansıtmadığı, verilen disiplin cezasının uygulanmadan kaldırıldığı, dolayısıyla başvuranın hak kaybı olmadığı ve iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

17. Başvuran, anılan memurun görev ve yetkilerini kötüye kullandığını, mahpuslara eşit davranmadığını, kendisine hakaret ettiğini ve psikolojik baskı yaptığını iddia etmiştir. Muhatap Kurum, anılan memur tarafından başvurana rencide edici sözler söylendiği ve psikolojik baskı uygulandığı iddialarının gerçeği yansıtmadığını belirtmiştir. Başvuranın dilekçesinde yer verdiği bu iddialarının ne zaman, nerede veya ne şekilde olduğu gibi iddiasını açıklayıcı ya da destekleyici bilgiye yer verilmediğinden söz konusu iddiaların soyut kaldığı ve açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

18. Sonuç olarak, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki söz konusu iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

15/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye